

DOMOWINA

Džělowe směrnicy Zwjazkowneho předsydstwa Domowiny - Zwjazka Łužiskich Serbow z. t. za dobu 2021-2023

Předślowo džělowych směrnicy

Džělowe směrnicy Domowiny konkretizuja powšitkowne zaměry programa "Domowina 2025" za dwulětnu dobu hač do přichodnjeje hłownje zhromadźizny w lěće 2023. Po schwalenju na 20. hłownej zhromadźiznje Domowiny tworja woni zakład za džělawosć wolenych gremijow třěšneho zwjazka.

Rozprawa k stawej zwoprawdženja džělowych směrnicy předpožiji so na hłownej zhromadźiznje w lěće 2023. Na to zložuju, maja so džělowe směrnicy hač do kónca wólbnej doby (2023-2025) zdžělać.

Zwoprawdženje tutych směrnicy koordinuje Zwjazkowe předsydstwo z pomocu swójeho prezidija, džělowych wuběrkow a zarjada. Župy a čłonske towarstwa/zwjazki so do wudžěłanja směrnicy a do přesadženja nadawkow integruja

Džělowe směrnicy

1. Domowinske župy a sobustawske towarstwa/zwjazki

Nadawki, kotraž počahuja so hłownje na nutřkotowarstwowe poměry, mjezsobny wobchad a džěło z čłonstwom třěšneho zwjazka.

- 1.1. Župy, čłonske towarstwa a zwjazki podpěruja wutworjenje džělowych wuběrkow zwjazkowneho předsydstwa a namjetuja fachowcow za sobudžěło we wólbnej dobie 2021-2025.
- 1.2. Domowina spěchuje mjezsobne zeznaće, wuměnu nazhonjenjow a zhromadne projekty swóich župow, čłonskich towarstwow a zwjazkow.
- 1.3. Lěto župow 2021/22 składnostnje 100. róčnicy založenja župow přewjedže so jako zhromadne předewzaće wšitkich župow Delnjeje, srjedźneje a Hornjeje Łužicy, zo by so zhromadnosć župow skrućila. Zakład za to je wot přihotowanskeho wuběrka wothłosowany program zarjadowanjow. Při tym wobkedžbuje so tež 75. róčnica založenja powójskeje Domowiny w Delnjeje Łužicy (08.09.1946).
- 1.4. Zahajić ma so z wobzamknjenjom 21. hłownje zhromadźizny w lěće 2023 programowa diskusija Domowiny. Zaměr ma być, na 22. hłownej zhromadźiznje w lěće 2025 nowy program Domowiny wobzamkněć.

- 1.5. Třešny zwjazk podpěruje přez džěło regionalnych rěčnicow a z pomocu zjawnostneho džěła župy, člonske towarstwa a zwjazki při wabjenju nowych člonow do svojich rjadow a nastaće nowych skupinow a towarstwow. Wažne je při tym, zo poradži so wšitke generacije do zhromadneho džěła zapřijeć.
- 1.6. Domowina wudźeržuje přez džěło z asociěrowanymi towarstwami zwiski a kulturnu wuměnu z přećelemi kaž tež potomnikami Serbow w Čěskej, Pólskej, Awstralskej, Americe a we Wendlandže.

2. Domowina – zastupjerka wšěch generacijow Serbow

Nadawki, kotrež su wusměrjene na polěpšenje a spěchowanje generacije přesahowaceho skutkowanja.

- 2.1. Domowina podpěruje přez džěło regionalnych rěčnicow zetkanja młodostnych Delnjeje, srjedźneje a Hornjeje Łužicy w zmysle zhromadneho pěstowanja serbskeje rěče.
- 2.2. Rěčny centrum WITAJ podpěruje župy a kubłanišća při wuhotowanju swójbnych a rěč spěchowacych zarjadowanjow.
- 2.3. Na zakładze zrěčenja z wokrjesom Budyšin wukonja Rěčny centrum WITAJ w nadawku Domowiny aktiwity na polu socialneho młodžinskeho džěła.

3. Serbska rěč

Nadawki, kotrychž zwoprawdženje přinošuje k škitaj, nałožowanju, zachowanju a rewitalizaciji serbskeje rěče.¹

- 3.1. Z pomocu Rěčneho centruma WITAJ zdžěła so analiza wotchadnikow Witaj-pěstowarnjow a –skupinow w Delnjeje Łužicy. Na tutym zakładze ma so strategiski koncept k docpěću wšěch Witaj-džěćow za dalše serbskorěčne kubłanje zdžělać.
- 3.2. Kubłanski wuběrk Domowiny zdžěła swój zakład za strategiske postupowanje k polěpšenju kontinuowaceho serbskorěčneho kubłanja.
- 3.3. Nastupajo wabjenje za dwurěčne kubłanje w zažnym džěćatstwje a w šulskim kubłanju zdžěła Rěčny centrum WITAJ w kooperaciji z SMK a MBS a naslědnymi kubłanskimi instancami na zakładze najnowšich wědomostnych dopóznaćow dalši argumentaciski material za rozdžělny skupiny staršich, kublarjow, wučerjow a młodostnych. Za serbskorěčny kubłanski puć ma so prawidłownje a diferencowane po regionach wabić.
- 3.4. Domowina so za to zasadža, zo so na wšitkich šulach ze serbskimi poskitkami we Łužicy serbsčina sylnišo zadomi.

¹ Z wurazom serbska rěč je mjenjeny kanon rěčow, wobstejacy z hornjoserbskeje a delnjoserbskeje spisowneje rěče, jich regionalnych formow kaž tež slepjanščiny.

- 3.5. Domowina podpěruje zwoprawdženje a dalepisanje Braniborskeho krajneho plana za zmócnjenje delnjoserbskeje rěče a druheho plana naprawow Sakskeho statneho knježerstwa k pozbudžowanju a k wožiwjenju wužiwanja serbskeje rěče.
- 3.6. Domowina podpěra a přewodźa staršiske iniciatiwy w naležnosćach serbsko-rěčneho kubłanja. Čežišćo ma być wutworjenje maćernorěčnych rjadownjow/ skupinow jako serbsko-rěčne rupy na kubłanišćach ze serbskimi poskitkami.
- 3.7. Domowina wjedže rěčne planowanje (status rěče, přiswojenje rěče a korpusowe planowanje) ze zaměrom dale, wuwěće zakładow serbskeje rěče a připóznaca tuteje rozšěrić. W tutym zwisku podpěruje akciju rěčneje rewitalizacije w Delnej Łužicy “jołzatebje” a modelowy projekt “Zorja”.
- 3.8. Rěčny centrum WITAJ wudźěła certifikaciju hornjo- a delnjoserbskich rěčnych kmanosćow po Zhromadnym europskim referencnym ramiku za rěče, zo by so modernej praksy nawuknjenja rěčow wotpowědowało a zo by so přinošowało zwysenju statusa serbskeje rěče.
- 3.9. Domowina podpěruje nowe a digitalne wuwučowanske formy, wuwíwanje digitalnych wučbncow a medialne rěčne kursy. Při tym ma so koncepcionelnje tež wučba za jednotliwcow wobkedźbować. Rěčny centrum WITAJ realizuje aktiwity k nawuknjenju serbskeje rěče z pomocu nowych digitalnych medijow.
- 3.10. Domowina přewodźuje ewaluaciju wučby hornjoserbsčiny.

4. Kubłanje w narodnym duchu a dorost

Nadawki, kotrež měrja so na kubłanje w narodnym duchu, štož služi skrućenju identity jednotliwca. Wone wobsahuja wšitke pola kubłanja – wot pěstowskeje hač do wysokeje staroby. Zdobom dže wo posrědkowanje serbskeje rěče a wědy wo serbskich stawiznach.

- 4.1. Domowina zasadźuje so za zwjazowace prawniske postajenje ke kubłanskemu koncepcij 2plus w Sakskej a za běžny monitoringowy proces ke koncepcij w šulskej praksy. Domowina žada sej hromadže ze Serbskej radu a Serbskim šulskim towarstwom nowelěrowanje wuwjedženskeho postajenja šulskeho zakonja.
- 4.2. Domowina podpěruje w Braniborskej přesadženje a předžělanje serbskeho šulskeho postajenja. Witaj-wučba ma być regularna forma bilingwalneje wučby.
- 4.3. Domowina poda so we wothłosowanju ze Serbskej radu do rozmołwy z kultusowym ministrom Sakskeje ze zaměrom, zo by so zwjazk serbskich šulow wutworil.
- 4.4. Kubłanski wuběrk koordinuje lětnu wuměnu zastupjerjow Domowiny w šulskich konferencach Braniborskeje a Sakskeje.

5. Kultura a wumělstwo

Nadawki, kotrež su wusměrjene na spěchowanje a wuwijanje serbskeho kulturneho dźěla, sporta, wumělstwa a herbstwa.

- 5.1. Zarjadniska podpěra za kulturne aktiwity a projekty regionalnych a nadregionalnych towarstwow so lětnje zwěsći a na zakładze zrěčenjow zwoprawdźi.
- 5.2. Domowina iniciěruje a podpěruje dźěło "Fachoweje komisije za serbske narodno-kulturne namrěwstwo". Zaměr komisije je, zdźělać a namjetować wotpowědne nošne struktury. Domowina je aktiwny partner wobsahoweje debaty a so zhromadnje z partnerami za zdobyće materielných zakładow zasadža.
- 5.3. Domowina rjaduje we wothłosowanju ze serbskimi sportowymi zjednoćenstwami a ze Župu Dolna Łužyca z.t. wobdźělenje muskeje a žónskeje wubranki na sportowych zarjadowanjach kaž n. př. na EUROPEADže a při tym džiwa na runowahu Delnjeje a Hornjeje Łužicy a hornjoserbskeje a delnjoserbskeje řeče.
- 5.4. Domowina podpěra iniciatiwy a projekty w ramiku "Lěta Zejlerja a Kocora 2022" a koordinuje přihoty zhromadnje z dalšimi akterami.
- 5.5. Domowina spěchuje zachowanie a pěstowanie serbskich náložkow. Wona pruwuje móžnosće, w lisćinje za škit imaterielneho kulturneho namrěwstwa Němskeje zakótwjene serbske náložki do wotpowědneje UNESCO-lisćiny zapisać dać.
- 5.6. Domowina podpěruje Dudakowy festiwal 2022 w župje "J.-L. Zaleski" a je nošer XIV. mjezynarodneho folklorneho festiwalu Łužica 2023.
Wona přewodža akterow a organizatorow při zaručenju wuskeje kooperacije mjez towarstwami a serbskimi institucijemi při přihotach a přewjedženju dalších předewzaćow.
- 5.7. Z kulturnymi wuměnamy a wuprawami wudźeržuje Domowina do wukraja kulturne styki. Z tym přispórja kulturnu identifikaciju a swětawotewrjenosć Serbow.
- 5.8. Małke, regionalne muzeje, domizniske stwy a městnosće zetkanja a spomnjeća pokazaja na žiwe serbske stawizny. Zesylnić na př. ma so wužiwanje Doma-Měrcina-Nowaka. Konceptuelnje podpěruja so prócowanja komunow kaž na př. za "Muzej Čišinskeho".
- 5.9. Domowina podpěruje a spěchuje serbske sportowe hibanje jako přiwabne polo narodneho dźěla. Domowina prócuje so zhromadnje ze Serbskim Sokołom a ze Župu Dolna Łužyca z.t. wo koncept k spěchowanju serbskich sportowych wubrankow, přinošujo k skrućenju serbskeje identity.

6. Hospodarstwo

Nadawki, kotrychž zeskutkownjenje k tomu přinošuje, zo by so dwu- a wjacerěčnosć wuwědomiła hospodarstwu a regionalnemu wuwicu jako wjacehódnota a praktisce jewiła.

- 6.1. Domowina prócuje so dale wo wutworjenje zjawneho myta za předewzaćelow, kotřiž ze zjawnym wužiwanjom serbskeje řeče, ze zapřijećom serbskosće do firmoweje ideje kaž tež do wuhotowanja abo z posředkowanjom wědy wo Serbach dwurěčnosť a serbsku kulturu prezentuja a wuwijaja.
- 6.2. Domowina džěla we wotpowědnych gremijach europskeho spěchowanskeho programa LEADER za wuwice na kraju sobu. Za nowu spěchowansku dobu 2021 do 2027 zasadźuje so wo wobkedźbowanje serbskeho aspekta při dalepisanju wuwicoweje strategije za wšelake regiony Łužicy (Hornjołužiske haty a hola, Łužiska jězorina, Błóta, Sprjewja-Nysa).
- 6.3. Zwjazk za serbski kulturny turizm prócuje so dale, eksistowace kolesowarske šćežki a temowe poskitki pod labelom "Serbske impresije" mjez Hornjej (Sakska) a Delnjej Łužicu (Braniborska) wutwarić a zwjazać.
- 6.4. Na zakładze pućnika džěłarnički přichoda (Zukunftswerkstatt Lausitz) prócuje so Domowina w gremijach wo wobkedźbowanje serbskich projektow w ramiku strukturneje změny.
- 6.5. Domowina wuwije a přewjedže w ramiku strukturneje změny swójske projekty jako serbski přinošk do přichoda Łužicy.

7. Politiska participacija

Naprawy, z kotrymiž ma Domowina jako zakonsce připóznata řečnica prawa a zajimy Serbow zastupować. Wotpowěduju rozsudej 16. hłowneje zhromadźizny k skrućenju Domowiny w dotalnej prawniskej formje, ma Zwjazkowe předsydstwo narodno-politiske skutkowanie třěšneho zwjazka skrućić.

- 7.1. Domowina prócuje so wo dobre a prawidłowne zhromadne džělo z Radu za nastupnosći Serbow pśi Bramborskem krajnem sejmje a z Radu za serbske naležnosće Swobodneho stata Sakska kaž tež ze Załožbowej radu.
Na zakładze postajenych prioritow přewjedu so prawidłownje wothłosowanja mjez gremijemi
- 7.2. Domowina ma w parlamentach zwjazkarjow we wšěch frakcijach demokratiskich stronow a haji z nimi wobstajny zwisk, zo bychu na prawa a zajimy Serbow dźiwali.
- 7.3. Domowina wjedže prawidłowne wothłosowanie ze społnomócnjenymi za serbske naležnosće a wotpowědnymi poradźowacymi gremijemi poboku wokrjesow a městow w Braniborskej a Sakskej.
- 7.4. Domowina prócuje so wo wobkedźbowanje serbskich zajimow na zwjazkowej runinje přez sobuskutkowanie w poradźowacymaj wuběrkomaj zwjazkowego ministerstwa nutřkowneho a nutřkowneho wuběrka zwjazkowego sejma Němskeje, kaž tež z člonstwom w mjeńšinowej radže štyrjoch awtochtonych narodnych mjeńšin Němskeje.

- 7.5. Domowina prócuje so wo připóznaće a zmóžnjenje zapisanja žónskospecifiskeho sufiksa swójbnych mjenow we wupokazach a zjawnych dokumentach.
- 7.6. Zhromadnje z druhimi mjeńšinami prócuje so Domowina wo přizwolenje dwurěčnosće při awtodrótach.

8. Počah k našim susodam we Łužicy a zwonka njeje

Nadawki, kotrychž zaměr je přinošować k rozšěrjenju wědy wo Serbach a k polěpšenju mjezsobneho wobchadženja.

- 8.1. Domowina přewjeduje hromadže z Radu za nastupnosći Serbow kraja Bramborska, Radu za serbske naležnosće w Sakskej a komunalnymi partnerami woběju zwjazkoweju krajow serbske lětné přijeće, kotrež so wotměwa na reprezentatiwnych městnosćach wšelakich regionow.
- 8.2. Domowina podpěruje preventiwne naprawy w zwisku ze škitom Serbow před antiserbskimi nadpadami. Wona steji woporam tajkich nadpadow pomocliwje poboku.

9. Mjezynarodne počahi

Nadawki, z kotrychž pomocu chce Domowina wuznam a bohatosć hajjenja swójskeje kultury a řeče šěrić.

- 9.1. Domowina zaruča z aktiwnym sobudžěłom w organizacijomaj FUEN a MENS serbske zajimy na europskej runinje.
- 9.2. Z čłonstwom w organizaciji CIOFF wudžeržuje Domowina kontakty k dalšim kulturnym čělesam.

10. Skutkowanie w zjawnosći

Nadawki, kotrychž zaměr je, přinošować k transparency nastupajo rozsudy Domowiny a zwjazać skutkowanie wšelakich politiskich a kulturnych akterow do zhromadneho skutkowanja na dobro serbskeho ludu.

- 10.1. Domowina wabi zaměrnje za džěło třěšneho zwjazka. Za to wužiwa wšelake socialne syće, wokolnik „Naša Domowina”, informaciske brošury, lětaki a wabjenske artikule kaž tež posrědkowanje zdžělenkow wo swojim skutkowanju regionalnym a nadregionalnym medijam.
- 10.2. Zhromadnje z Radu za nastupnosći Serbow kraja Bramborska, Radu za serbske naležnosće w Sakskej a załožbowej radu přewjeduje Domowina lětnje po regionach župow jedyn “serbski wječork”. Wone poslužuja potrebu za jednoru komunikaciju wobydlerjow ze zamołwitymi serbskich gremijow.

- 10.3. Domowina wožiwi džělowu skupinu zamołwitych za zjawnostne džěło serbskich institucijow, zo bychu prawidłownje swoje nazhonjenja wuměnili.
- 10.4. Domowina podpěruje wuwice serbskich crossmedijalnych poskitkow we wobłukach rozprawnistwo, medijowe kulturne džěło a digitalne wuknjenje.

11. Serbske institucije

Nadawki k polěpšenju zhromadneje džěławosće serbskich institucijow a serbskich towarstwow nastupajo zarjadniskeje a fachoweje podpěry za projekty k skrućenju rěčneje identity a hajenja serbskeje kultury.

- 11.1. Domowina wothłosuje so prawidłownje z nawodami serbskich institucijow.
- 11.2. Domowina zasadźuje so za zaměrne rěčne planowanje w serbskich institucijach. Systematika rěčneho planowanja mjez wšitkimi serbskimi institucijemi so wothłosuje.
- 11.3. Domowina angažuje so sobu při wuhotowanju “dnja serbskich institucijow” k dobywanju serbskorěčneho dorosta za institucije.

12. Škit serbskeho sydlenskeho ruma

Nadawki, z kotrymiž chce Domowina sydlenski rum a z tym zwjazane prawa skrućić a přesadzić.

- 12.1. Domowina podpěruje potrjechene župy při politiskim dialogu nastupajo zachowanje serbskeje rěče a kultury pod wuskutkom negatiwnych scěhow wudobywanja surowiznow w serbskim sydlenskim rumje a hladajo na zahajene strukturne wuwice Łužicy do 2038.
- 12.2. Domowina podpěruje župu “Jakub Lorenc-Zalěski” při zwoprawdženju planowanych naprawow w koncepciji k pozbudženju a wožiwjenju serbskeje rěče a kultury w Slepjanskej wosadźe “wosom wsow – jedna wosada”.
- 12.3. Domowina wobara so zhromadnje z druhimi partnerami raznje přećiwo tomu, we Łužicy doskónčny skład za atomowe wotpadki zaměštnić.

13. Serbske nabožno-narodne žiwjenje

Domowina ma pěstowanje nabožno-narodnych tradicijow a nałožkow za wažne při wutworjenju, skrućenju a wuwijanju narodneho wědomja. Nadawki, kotrež podpěruja čłonske kaž tež zwonkačłonske cyłki.

- 13.1. Domowina podpěruje nabožno-narodne projekty a předewzaća serbskich katolskich a ewangelskich projektowych nošerjow.

Domowina wobdžěli so na spominanju k 75. róčnicy přenjeho Serbskeho ewangelskeho cyrkwinskeho dnja we Wojerecach (01.06.1947) w léće 2022 a podpěruje přihoty TCM za "Europassion" 2025 we Łužicy.

- 13.2. Domowina podpěruje serbskich wosadnych w jich prócowanjach wo wobkedźbowanje narodnych zajimow při noworjadowanju cyrkwinskih strukturow w serbskim sydlenkim teritoriju.
- 13.3. Ze zhromadnym dźěлом ze Serbskim ewangelskim towarstwom a Spěchowanski towarstwom za serbsku rěč w cerkwi wobkedźbuje Domowina zajimy towarstwow při swóych politiskich rozsudach. Po tutym přikładze prócuje so tež wo zhromadne dźěło z dalšimi cyłkami.
- 13.4. Domowina wudźeržuje stajny dialog z krajnymi cyrkwami a podpěruje z tym wěriwych Serbow při zdźerženju rěčnych rumow w katolskich a ewangelskich wosadach.

Wšitke wočakowanja bazuja na mjeńšinoprawniskim zakładze, kiž wobtłýšuje so w pláćiwych dojednanjach na europskej runinje, kaž tež w zakonjach na zwjazkowej kaž tež na krajnej runinje.

Slepo, 12.06.2021